

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Departementspromemorian Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (Ds 2019:4)

(Ert diarienummer Ku2018/02102/DISK)

Migrationsverket har anmodats att svara på remissen av promemorian i rubriken. Verket ställer sig positiv till införande av en nationell institution för mänskliga rättigheter (MR-institution).

3.1.3 Parisprincipernas innehåll

Ett förtydligande efterfrågas kring vilka enskilda aktörer som skulle kunna tillvarata intressena hos de som ansöker om uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap hos Migrationsverket. Enligt Parisprinciperna ska det finnas en bred representation från samhällets olika aktörer och minoritetsgrupper i en MR-institution så att den kan vara ett oberoende granskningsorgan som tillvaratar mångfald.

4.3 Arbetet mot människohandel

Arbetet mot människohandel skulle kunna gynnas genom en MR-institution med mandat att kontinuerligt rapportera om kränkningarna till regeringen. Denna rapportering skulle troligtvis kunna bidra till en ökad möjlighet att uppmärksamma dessa kränkningar.

4.5 Förhållandet mellan MR-institutionen och andra aktörers uppdrag m.m.

Migrationsverket ställer sig positiv till att en självständig nationell MR-institution bedrivs i myndighetsform under regeringen. En sådan MR-institution skulle kunna fungera som en garant för att MR-frågor konstant finns på dagordningen i samhället.

Migrationsverket har redan idag ett underliggande uppdrag att beakta MR-frågor i sin verksamhet. Migrationsverket välkomnar en dialog med den nya MR-institutionen som ett led i verkets kvalitetsarbete. Det som kommer fram i dialogen kan t.ex. bekräfta verkets nuvarande arbetssätt samt ge uppslag och möjlighet till ytterligare förbättringar av hantering av MR-frågor hos Migrationsverket.

Det behövs dock tydligare genomlysning av hur en ny MR-institution ska kunna säkerställa efterlevnaden av mer detaljerade MR-frågor hos Migrationsverket. De bindande internationella åtaganden som ska ligga till grund för den nya MR-institutionens verksamhet är ofta allmänt formulerade dokument. I Migrationsverkets verksamhet tillämpas utlänningslagen, som är speciallagstiftning, vid handläggningen av utlänningsärenden. Handläggningen är vidare på individnivå och en stor del av verksamheten omfattas av sekretessbelagda uppgifter.

Den nya MR-institutionen kommer att ha ett mycket vitt fält att arbeta inom. I promemorian jämförs många av den nya MR-institutionens uppgifter med Barnombudsmannens verksamhet. I utlänningslagen finns allmänna bestämmelser i 1 kap. 10 och 11 §§ som ligger till grund för att säkerställa att barns rättigheter i Migrationsverkets verksamhet tillgodoses. Någon motsvarande specifik bestämmelse finns inte när det gäller säkerställandet av mänskliga rättigheter i övrigt.

Det finns risk för att det uppdrag som ligger på MR-institutionen, och på andra delar av den offentliga förvaltningen som har olika MR-uppdrag, överlappar varandra och att man därmed tappar i effektivitet. Det finns också en risk att MR-institutionen inte kan utföra sitt uppdrag utan att man i inte obetydlig omfattning förlitar sig på andra granskande organ. Det är därför viktigt att en MR-institution utgör en samlande kraft och att man i dialog med andra aktörer tydliggör vad man förväntar sig och klargör gränsdragningen för olika MR-uppdrag.

7.3 Sekretess

Den uppgiftsskyldighet som föreslagits i 10 § lagen om Sveriges nationella institution för mänskliga rättigheter är mycket vid formulering vilket kan leda till att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut trots att den föreslagna myndigheten inte ska ha en granskande funktion. Det vore önskvärt att omfattningen av uppgiftsskyldigheten förtydligades i lagen eller förarbetena.

10.2 Finansiering

Migrationsverket bedömer det inte som lämpligt att medel för institutionens finansiering bl.a. tas från utgiftsområdet migration (4,7 miljoner). Arbetet med att säkerställa målet om full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter berör visserligen många politikområden, men så gör också migrationsfrågorna. Det är därför inte lämpligt att dessa utgiftsområden konkurrerar med varandra.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad ställföreträdande generaldirektör efter föredragning av rättsliga experten Ulf Bohman. I den slutliga beredningen har även rättschefen Fredrik Beijer deltagit.

Inga Thoresson Hallgren